

Zkušenosti se vzděláváním žáků cizinců

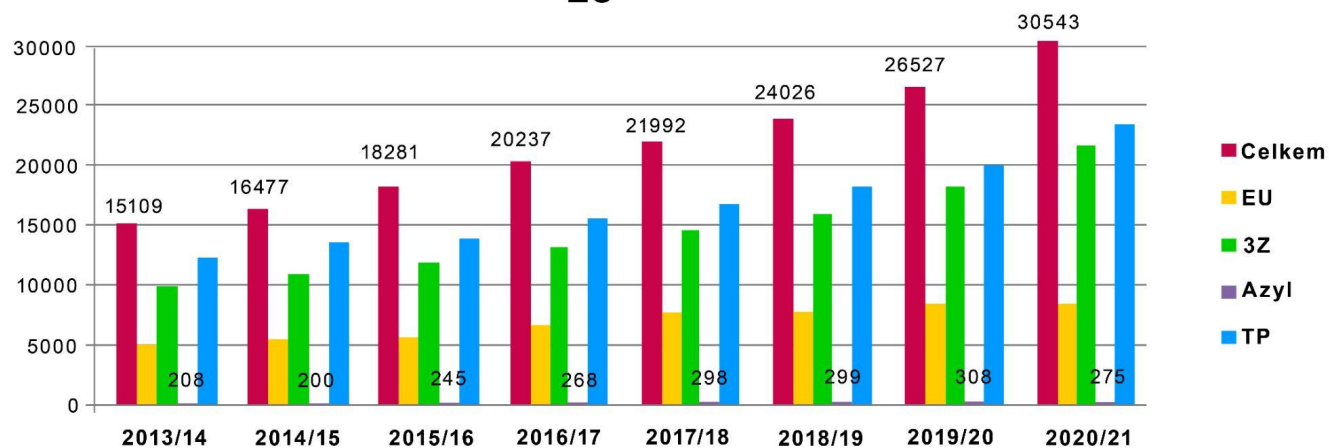
ZŠ a MŠ, Brno, **Staňkova** 14, příspěvková organizace

Mgr. Lucie Brychtová
Mgr. Veronika Hlubinková
Mgr. David Solnička

TÉMA	PODTÉMA
Proč integrace/inkluze?	Využití potenciálu žáka
	Prevence segregace
	Nabídka nového domova
	Nic jiného nám nezbývá

Vývoj počtu žáků cizinců na českých základních školách

ZŠ

Upraveno ze zdroje: Inkluzivní škola

TÉMA	PODTÉMA
<p>Co s novým žákem z pohledu třídního učitele / výchovného poradce?</p>	Podpora podle § 16 a § 20 školského zákona
	Komunikace s rodiči
	Zařazení do třídy
	Společné trávení času se třídou

Nastavení pravidel

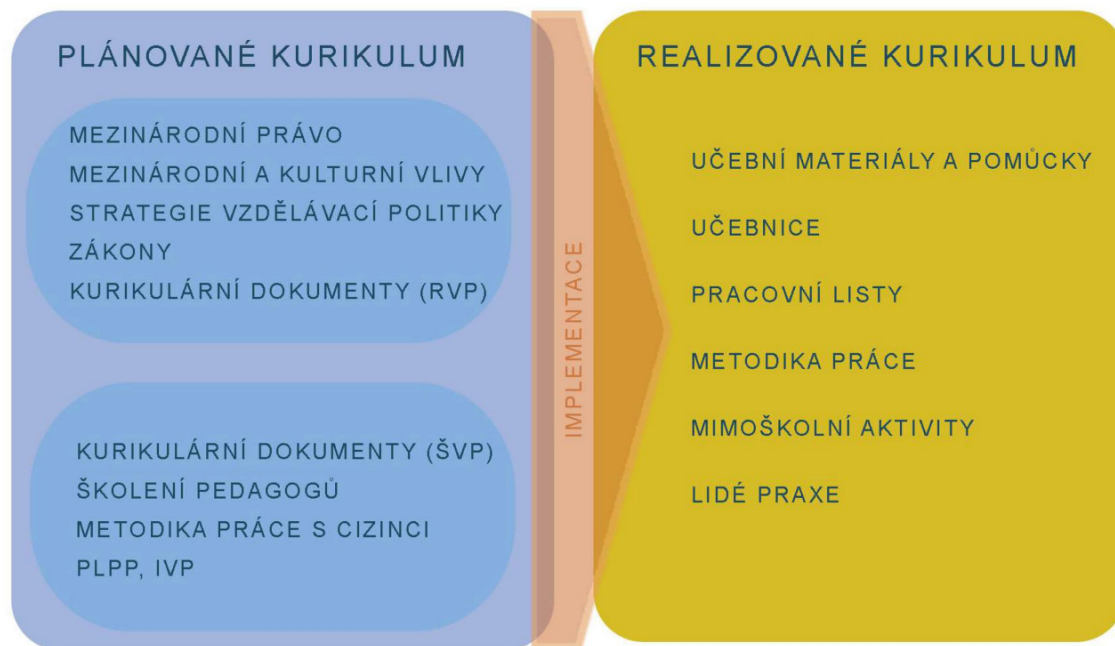
Aktéři adaptace

TÉMA	PODTÉMA
Rizika během integrace/inkluze	Žák cizinec – dítě v riziku
	Kumulace problémů – neznalost situace žáka
	Rozdíly ve znalostech
	Rozdílný přístup k žákům v ČR a zahraničí
	Motivace
	Nechuť školy a učitele

TÉMA	PODTÉMA
Co s žákem cizincem ve výuce?	Skupinová práce
	Práce à la malotřídka
	Aktivita žáků
	Využití existujících materiálů a metod

PODPORA ŽÁKŮ CIZINCŮ V ČESKÉM KURIKULU

Mobilní telefon

Nuda vs. přehlčení

TÉMA	PODTÉMA
Jak probíhá výuka žáka-cizince v předmětu český jazyk?	Jak začít?
	Rozdělení žáků podle úrovní.
	Samotná výuka - 3 složky čj - gramatika, sloh a literatura
	Využití tabletů a interaktivní tabule

TÉMA	PODTÉMA
Jak probíhá příprava žáků-cizinců na přijímací zkoušky na SŠ?	Seminář ČJ
	Na co se zaměřujeme?
	Co je pro žáky-cizince obtížné?
	Zvýhodnění
	ÚOV, doučování, kurzy

Jazyková příprava

Metodický materiál MŠMT k poskytování bezplatné jazykové přípravy

Žák-cizinec vs. žák s odlišným mateřským jazykem (OMJ)

- žák-cizinec
  - osoba bez českého státního občanství
  - má nárok na bezplatnou jazykovou přípravu k začlenění do základního vzdělávání
- žák s nedostatečnou znalostí češtiny
  - žák s OMJ (může se týkat i občana ČR), který dostatečně neovládá vyučovací jazyk
  - bez nároku na jazykovou přípravu (možnosti lze kombinovat)
    - a) zařazení za určitých podmínek
    - b) individuálně poskytovaná podpora (podpůrná opatření podle § 16 školského zákona)

„Prioritizace“

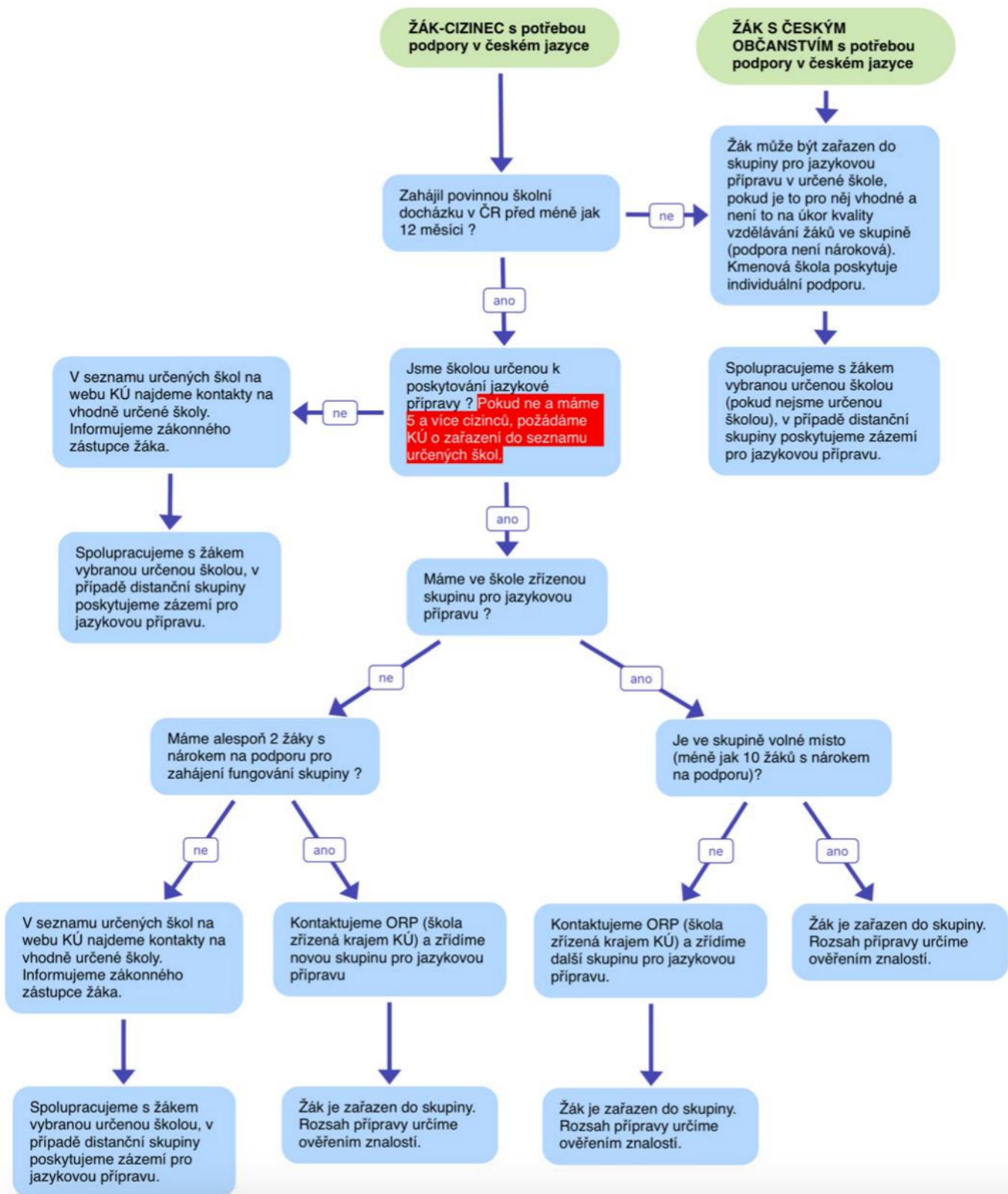
- **nově příchozí žáci-cizinci:** plní povinnou školní docházku na území ČR maximálně 12 měsíců
- **žáci-cizinci:** plní školní docházku v ČR déle než rok
- **žáci s OMJ** a s českým občanstvím

Škola určená vs. kmenová

- určená škola
  - poskytuje jazykovou přípravu pro vlastní i externí žáky z příslušného kraje
  - základní škola zřízená obcí, krajem nebo svazkem obcí
  - min. 5 % žáků cizinců (výjimky: vhodné podmínky, dostupnost, naléhavá potřeba aj.)
novela platná do 31. 8. 2023: alespoň 5 nově příchozích žáků-cizinců
  - uvedena na seznamu škol pro poskytování bezplatné jazykové přípravy
  - alespoň 1 škola ve správním obvodu obce
- kmenová škola
  - základní škola, ve které žák plní povinnou školní docházku

Organizace výuky jazykové přípravy

- škola kmenová, nebo určená
- způsob výuky: prezenční, nebo distanční
- **v době výuky** vybraných předmětů (dle rozvrhu třídy)
  - žáci jsou automaticky uvolněni
  - možnost výuky po vyučování (se souhlasem zákonných zástupců)
- skupiny jazykové přípravy:
  - min. 2 nově příchozí žáci-cizinci; **max. 10 žáků** ve skupině
(nad tento počet lze zařadit „nenárokové žáky“)
  - otevření nové skupiny je možné vždy až při naplnění té předchozí
  - ideální rozdělení podle jazykové úrovně a věku žáků

- rozsah

- podle vstupního ověření znalostí
- **100 až 200 hodin** max. po dobu **10 měsíců** (3–5 hodin týdně)
- dobu lze prodloužit (v případě zájmu a potřeby) na 200 hodin
- absolvování jazykové přípravy **není povinné**
- zaznamenávání účasti do dokumentace kmenové školy

- vyučující

- kvalifikovaný pedagog (se zkušeností se vzděláváním cizinců)
- např. učitel 1. stupně, učitel českého/cizího jazyka, speciální pedagog

- hodnocení

- žák **není** z jazykové přípravy **hodnocen na vysvědčení**
- zohlednění dosažených pokroků v hodnocení předmětu *Český jazyk a literatura*

- náplň výuky

- ***Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro základní vzdělávání (NPI)***

- témata: seznamování, úvod do jazyka

třída, škola

rodina

co rád(a) dělám

čas

stravování

lidské tělo

místo, kde žiju

příroda

- učebnice a materiály určené pro cizince (*inkluzivniskola.cz*); příp. pro žáky se specifickými poruchami učení, s narušenou komunikační schopností

DĚKUJEME ZA POZORNOST

POSTOJ UČITELŮ K ADAPTACI ŽÁKŮ CIZINCŮ

ÚROVEŇ	KATEGORIE	VZOROVÝ/ČASTÝ VÝROK
Makro úroveň	Finance	<i>„Určitě každý vám řekne, že by chtěl více peněz, že by ho to více těšilo ta práce, že by se jí více věnoval a byl tam třeba i více času a neběhal by za jinou prací.“ (učitel epsilon)</i>
	Strategie reformy	<i>„Nějaký strategie nejsou nejdůležitější, ale prostě se jim věnovat.“ (učitelka beta)</i>
	Administrativa	<i>„Je s tím dost spojená byrokracie, papírování. S každým novým žákem něco sepisovat, takže určitě jako u učitelů, jako odlehčení těch papírů. Nevím, jestli to lze, ale určitě ty papíry jsou jako časově náročné a do toho nějaké přípravy.“ (učitelka delta)</i>
Mezo úroveň	Osobnost učitele	<i>„Záleží na aktivitě toho učitele, jestli jim věnuje svůj volný čas“ (učitelka alfa)</i>
	Komunikace s rodiči žáků cizinců	<i>„Komunikace s rodiči je kolikrát obtížná“ a dále doplňuje: „Snažím se nějakým způsobem domluvit sama, kolikrát rukama nohama.“ (učitelka gama)</i>

Mezo úroveň	Podpora učitelům / školám	<i>„Co mě nejvíc pálí, jako učitele, tak je nedostatek materiálů. Víím, že existuje META, nebo že Ministerstvo má svoje stránky, ale to jsou takové nahodilé informace a víím od kolegů, že to nemůžou používat v každé hodině.“ (učitel epsilon)</i>
	Výuka žáků cizinců	<i>„Nejvíc je potřeba těm cizincům se prostě věnovat, dát jim nějaký čas. U úplných začátečníků musím velmi pomalu, dávám možnosti opravy, přesně zadávat co se mají naučit, aby věděli, co se mají učit.“ (učitelka beta)</i>
	Počty žáků cizinců na školách / ve třídě	<i>„Myslím, že by (učitelé, pozn. autora) uvítali méně žáků ve třídě, nebo ne takové rozdíly v těch třídách, protože už třeba kolegové mají zaběhnutou třídu, už si nějak sedli, mají jako nějaký režim, nebo jako komunikaci vybudovanou, a do toho přicházejí noví a noví žáci a nastavují to tempo třídy znovu.“ (učitelka delta)</i>
	Hodnocení žáků cizinců	<i>„První rok tyto žáky hodnotíme slovně, potom známkou.“ (učitelka gama)</i>
	Kurzy českého jazyka pro žáky cizince	<i>„My bychom potřebovali, aby existovaly i kurzy na vyšších úrovních. Ten intenzivní kurz je jenom pro začátečníky, my bychom potřebovali, aby ti, kteří mají zájem, aby tam mohli chodit i mírně pokročilí.“ (učitelka alfa)</i>
	Přijímací zkoušky na střední školy	<i>„Přijímačky budou mít stejný, akorát budou mít prodloužený čas, jinak oni nemají žádné vlastně zvýhodnění.“ (učitelka gama)</i>

Mikro úroveň	Původ žáka cizince	<i>„Hodně záleží na tom, odkud ty děti pochází. Protože třeba žáci, kteří přicházejí z Ukrajiny, tak ti se vlastně zapojí velmi brzy.“ (učitelka beta)</i>
	Rodina žáka cizince	<i>„Záleží rodina od rodiny. Pokud pro tu rodinu je to vzdělání důležité a má čas na to dítě, tak je to hrozně poznat, ta rodina je základ.“ (učitel epsilon)</i>
	Osobnost žáka cizince	<i>Takže je to hodně o nastavení toho samotného cizince, jak moc chce. Já taky nevím odkud byl, ale jedem žák mi do týdne donesl přeloženou učebnici, všechny pokyny tam byly přeloženy v jeho jazyce.“ (učitelka beta)</i>